

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

***70811202 - Melioratsiya va sug‘orma dehqonchilik magistratura
mutaxassisligining***

MALAKA TALABI

Toshkent - 2024

ISHLAB CHIQLILGAN VA KIRITILGAN:

“Toshkent Davlat agrar universiteti”

“Toshkent irrigatsiya va qishloq xo‘jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti”
Milliy tadqiqot universiteti.

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining
2024 yil «01» 08 dagi 277 - sonli buyrug‘i bilan.

JORIY ETILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi.

Mazkur Malaka talablari “Oliy ta’limning davlat ta’lim standarti. Asosiy qoidalar”,
“Oliy ta’limning davlat ta’lim standarti. Oliy ta’lim yo‘nalishlari va mutaxassisliklari
klassifikatori”, O‘zbekiston Respublikasi Milliy va tarmoq malaka doiralari (ramkasi),
kasbiy standartlar va kadrlar buyurtmachilari takliflariga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy
me’yoriy-uslubiy hujjat hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasi hududida Malaka talablarini rasmiy chop etish huquqi
O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

1. Umumiy tavsifi	4
1.1. Qo'llanish sohasi.....	4
1.1.1. Malaka talabining qo'llanilishi.....	4
1.1.2. Malaka talabining asosiy foydalanuvchilari.....	4
1.2. Kasbiy faoliyatlarining tavsifi.....	4
1.2.1. Kasbiy faoliyatining sohalari.....	4
1.2.2. Kasbiy faoliyatlarining obyektlari.....	4
1.2.3. Kasbiy faoliyatlarining turlari.....	5
1.2.4. Kasbiy vazifalari.....	5
2. Kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar.....	6
3. Amaliyotlarga qo'yiladigan talablar.....	7
4. Fanlar katalogining tuzilishi.....	7
Bibliografik ma'lumotlar.....	8
Kelishuv varag'i.....	9

1. Umumiy tasnifi

70811202 – Melioratsiya va sug'orma dehqonchilik magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar tayyorlash kunduzgi ta'lim shaklida amalga oshiriladi. Kunduzgi ta'limda magistratura dasturining meyoriy muddati 2 yil.

1.1. Qo'llanish sohasi

1.1.1. Malaka talabining qo'llanilishi.

Malaka talablari 70811202 – Melioratsiya va sug'orma dehqonchilik magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar tayyorlovchi barcha oliy ta'lim muassasalari uchun talablar majmuini ifodalaydi.

1.1.2. Malaka talabning asosiy foydalanuvchilari:

Mazkur magistratura mutaxassisligi bo'yicha malaka talablari, o'quv reja va o'quv dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o'quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas'ul hamda o'z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta'lim muassasining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o'quv bo'limi boshlig'i, dekanlar va kafedra mudirlari) va professor - o'qituvchilari;

magistratura mutaxassisligining o'quv rejasi va o'quv dasturlarini o'zlashtiruvchi oliy ta'lim muassasasining talabalari;

magistratura bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestatsiya komissiyalari;

ta'limni boshqarish bo'yicha vakolatli davlat organlari;

oliy ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirishni ta'minlovchi organlar;

oliy ta'lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli davlat organlari;

kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilot va korxonalar;

oliy ta'lim tashkilotlariga o'qishga kirayotgan bakalvriat bitiruvchilari va boshqa manfaatdor shaxslar.

1.2. Kasbiy faoliyatlarining tavsifi

1.2.1. Kasbiy faoliyatlarining sohalari:

Muayyan tabiiy xo'jalik sharoitlarida sug'oriladigan yerlarda resurslarni boshqarish hamda ulardan samarali foydalanish, keng ko'lamli sug'orish ishlari natijasidagi ekologik muhitning o'zgarishi, tabiiy sharoitlarni o'rganishda melioratsiya va meliorativ fanning asosiy ilmiy-texnik muammolari suv va yer bilan bog'liq faoliyatlarni olib borish sohalari majmuasini qamrab oladi.

Melioratsiya va sug'orma dehqonchilik mutaxassisligi bo'yicha fan, texnika va texnologiyalarning zamonaviy yutuqlari, kadrlar buyurtmachilari talablaridan kelib chiqqan holda magistrarning kasbiy faoliyat sohalarida qo'shimcha va o'zgarishlar bo'lishi mumkin.

1.2.2. Kasbiy faoliyatlarning obyektlari:

suv xo'jaligidagi gidrotexnik inshootlar, gidromeliorativ tizimlar, gidrotexnika inshootlari konstruksiyalari, daryo o'zanidagi jarayonlar va inshootlar, gidrotexnik va gidromeliorativ inshootlarni qurish va loyihalashtirish, zamonaviy konstruksiyalarini gidravlik hisoblash va texnologiyalari, kanallar va daryo o'zanidagi inshootlarni ilg'or texnika va texnologiyalar, gidrotexnika inshootlari ishonchliligi va xavfsizligini baholashning gidravlik asoslarini dasturiy ta'minotini ishlab chiqaruvchi korxonalar;

suv xo'jaligini boshqaruvchi tashkilotlari, gidrotexnik inshootlarni gidravlik va gidrologik jarayonlarini boshqaruviga asoslangan korxonalarda zamonaviy ilg'or texnika va texnologiyalar, turli xil masofaviy boshqaruv asboblari va avtomatik boshqaruv tizimlari;

suv tejovchi texnologiyalar, gidrotexnik inshootlar va muhandislik kommunal xo'jaliklarning qurilishlarini loyihlash tashkilotlari;

oliy ta'lim, qayta tayyorlash va malaka oshirish, professional ta'lim muassasalarida pedagogik faoliyat;

Fanlar akademiyasi va tarmoq ilmiy-tadqiqot institutlari va markazlarida hamda oliy ta'lim muassasalari;

Magistral kanallar (tizimlar) boshqarmalari, irrigatsiya tizimlari boshqarmalari, nasos stansiyalari va energetika boshqarmalari, meliorativ ekspeditsiyalar, tumanlar (shaharlar) "Suv yetkazib berish xizmati" davlat muassasalari, suv omborlaridan foydalanish boshqarmalari;

ilmiy-tadqiqot va ilmiy ishlab chiqarish muassasalari.

1.2.3. Kasbiy faoliyatlarning turlari:

ilmiy-tadqiqot;

✓ *pedagogik;*

ishlab chiqarish-texnologik;

tashkiliy-boshqaruv;

loyihalash-konstruktorlik-texnologik.

1.2.4. Kasbiy vazifalari:

70811202 – Melioratsiya va sug'orma dehqonchilik magistratura mutaxassisligi bo'yicha Milliy malaka ramkasining 7-malaka darajasi hamda magistr kasbiy faoliyatlarining sohalari, obyektlari va turlariga muvofiq magistratura bitiruvchisi quyidagi kasbiy vazifalarni bajarishga qodir bo'lishi lozim:

Ilmiy tadqiqot va pedagogik faoliyatida:

ilmiy, amaliy tadqiqotlarni o'tkazish, tajriba natijalarini tahlil qilish va ular asosida ilmiy asoslangan xulosalar chiqarish, ilmiy yangiliklarni kashv etish;

ilmiy maqolalar, ma'ruzalar, risola, o'quv adabiyotlar tayyorlash va tahrir qilish, o'tkazilayotgan tadqiqotlar mavzusi bo'yicha ilmiy sharhlar ishlab chiqish, referatlar va bibliografiyalarni tuzish;

ilmiy adabiyotlar va internet tarmog'ida eng yangi ilmiy, konstruktorlik, texnologik va ekspluatatsion yutuqlar haqidagi ma'lumotlarni maqsadga yo'nalgan holda qidirish va topish;

ilmiy seminar, konferensiya va simpoziumlarni tashkil etish, o'tkazish hamda faol ishtirok etish;

mos mutaxassislik mavzusi bo'yicha ilmiy loyihalarni ishlab chiqish, yechilayotgan ilmiy muammolar va topshiriqlarning konseptual va nazariy modellarini ishlab chiqish;

oliy ta'lim, qayta tayyorlash va malaka oshirish, professional ta'lim muassasalarida mutaxassisligi bo'yicha pedagogik va o'quv uslubiy faoliyat yuritish;

o'quv jarayonini va ilmiy faoliyatni tashkil qilish, zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalardan, o'qitishning texnik vositalaridan foydalanib o'quv mashg'ulotlarini o'tkazish;

elektron (e-learning), mobil (m-learning), masofaviy axborot texnologiya va o'quv-metodik majmualarni mukammal o'zlashtirish;

pedagogik va ilmiy mahorati hamda malakasini muntazam oshirib boorish.

Ishlab chiqarish-texnologik faoliyatida:

melioratsiya va sug'orma dehqonchilikda yer va suv resurslaridan oqilona foydalanish bo'yicha texnologik jarayonlarini amalga oshirish va ularni rivojlantirish;

irrigatsiya va melioratsiya tizimlari ishini tashkil etish va yuritish;

resurs tejankor sug'orish texnologiyalarini joriy qo'llash va takomillashtirish;

muayyan iqtisodiy-ijtimoiy sharoitlarda suv va yer resurslaridan foydalanish texnologiyalari, uslub, jihoz va vositalarini joriy etish, ulardan foydalanish va takomillashtirish.

Tashkiliy-boshqaruv faoliyatida:

loyihalarni boshqarish, ishlab chiqarish jarayonlari va resurslarini rejalashtirish, favqulodda sodir bo'lishi mumkin bo'lgan xavf-xatarlarni tahlil qilish va ularning oldini olish choralari ishlab chiqishi, loyiha komandasini boshqarish;

ishlab chiqarishni samarali amalga oshirish uchun zarur bo'lgan ishlab chiqarish jarayonlari va resurslarini rejalashtirish;

zamonaviy axborot texnologiyalari tizimini yaratish va ularning ekspluatatsiyasi bilan bog'liq bo'lgan ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash usullari va mexanizmlarini ishlab chiqish;

e-learning va m-learning texnologiyalari asosida korporativ o'qitishni tashkil qilish va korporativ ma'lumotlar bazasini rivojlantirish.

Loyihalash-konstruktorlik-texnologik faoliyatida:

ilmiy va loyihaviy-konstruktorlik-texnologik faoliyat muammolarini chuqur tahlil qilish, masalalarni qo'yish va asoslash;

ilmiy-amaliy loyihalar biznes-rejalarini ishlab chiqish va maqbullashtirish;

ilmiy-tadqiqot, suv tejamkor va yerlarning meliorativ holatini yaxshilovchi texnologiyalar, usullar va tizimlarni boshqarish, suv va yer resurslaridan samarali fodalanish bo'yicha ilmiy-tadqiqotlarning metodologiyasini o'zlashtirish.

2. Kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar.

ilmiy dunyoqarashga doir bilimlar tizimini egallagan bo'lishi, umummetodologik fanlar asosini O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyaini, davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi;

ijtimoiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qilish qobiliyatiga ega bo'lishi;

milliy ma'naviy va umuminsoniy qadriyatlar bo'yicha o'z nuqtai nazarini og'zaki va yozma bayon etishi, milliy g'oyaning nazariy asoslarni anglagan holda "Ozod va obod vatan, erkin va farovon hayot qurish" bosh g'oyasining mohiyatini hamda uning asosiy g'oyalar bilan mutanosibli va farqini bilishi;

tabiat va jamiyatda yuz berayotgan jarayon va hodisalar haqida yaxlit tasavvurga ega bo'lishi, insonning ma'naviy qiyofasi haqida bilimlarga ega bo'lishi, ulardan hayotda va kasbiy faoliyatida hamda zamonaviy ilmiy tadqiqotlarda foydalana olishi;

yangi bilimlarni mustaqil o'zlashtira olishi, takomillashtirishi va o'z mehnatini ilmiy asosda tashkil qila bilishi;

o'z faoliyatida meyoriy huquqiy hujjatlardan foydalana bilishi;

fikrlash madaniyati, muayyan tafakkur uslubiga, og'zaki va yozma nutqini aniq bayon qilish qobiliyatiga ega bo'lishi;

o'zlashtirilgan bilimlarni ijodiy tanqidiy ko'rib chiqish va tahlil qilishi, ulardan ilmiy faoliyatida foydalana olishi;

ilmiy faoliyati natijalarini his qilishga yo'naltirilgan ijtimoiy mas'uliyat shakllangan bo'lishi;

kasbiy faoliyatda o'zlashtirgan fanlarning asosiy qonunlaridan foydalanishi, metodlarni tasniflashi, metodologik tamoyillardan ilmiy faoliyatida foydalana olishi;

xorijiy tillardan birini ilmiy muloqot va kasbiy malaka almashish vositasi sifatida egallagan bo'lishi;

axborot tizimlari, axborot texnologiyalaridan ilmiy-tadqiqot, pedagog faoliyatida foydalana olish;

axborotni to'plash, saqlash, ularga ishlov berish va ulardan foydalanish usullarini egallashi;

pedagogik faoliyatda ta'limning innovatsion usullaridan foydalanish, yangi pedagogik, axborot va internet texnologiyalarini tadbqiq etgan holda tashkil etish;

o'zining kasbiy faoliyatida asosli mustaqil qarorlar qabul qila bilishi;

axborot, bilim, ma'lumotni bir-biridan farqlash malakasiga ega bo'lishi, axborot texnologiyalaridan foydalana olishi;

bugungi axborotlashgan jamiyat sharoitida axborot texnologiyalarining mohiyati va ahamiyatini tushunish, axborot xuruji xavfi va tahdidlarni anglash, axborot xavfsizligining asosiy talablariga rioya qilish qobiliyatiga ega bo'lishi;

internet tarmog'idan axborotlarni olish, saqlash, qayta ishlashning asosiy usullari va vositalariga ega bo'lishi, axborotni boshqarish vositasi sifatida kompyuter bilan ishlash ko'nikmalariga ega bo'lishi;

pedagogik faoliyatida axborot, pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahoratdan foydalanishi;

ta'lim sifati va samaradorligini oshirishga innovatsion yondashishi;

ilmiy faoliyati natijalari bo'yicha davlat va xorijda e'lon qilingan loyihalarda ishtirok etish uchun loyiha tayyorlashi;

patent olish uchun ish meyoriy hujjatlar tayyorlay olishi;

davlat, nodavlat va notijorat tashkilotlari tomonidan e'lon qilingan loyihalarda ishtirok etish uchun loyiha tayyorlash malakalariga ega bo'lishi lozim.

3. Amaliyotlarga qo'yiladigan talablar.

Ilmiy amaliyot (tajriba orttirish) – majburiy va tanlov fanlaridan nazariy bilimlarni mustahkamlash va amaliy (ishlab chiqarish) jarayonlari bilan uyg'unlashtirish, tegishli amaliy ko'nikmalar, kompetensiyalar va malakalarni shakllantirish va tajriba orttirishga qaratiladi.

Ta'lim mutaxassisligi bo'yicha quyidagi amaliyotlar o'tkaziladi:

1. Ilmiy-tadqiqot ishi va magistrlik dissertatsiyasini tayyorlash hamda himoya qilish;
2. Ilmiy-pedagogik ish;
3. Ilmiy amaliyot (tajriba orttirish).

4. Fanlar katalogining tuzilishi.

T.r.	Fanning malakaviy kodi	O'quv fanlari, bloklar va faoliyat turlarining nomlari	Umumiy yuklamaning hajmi, soatlarda	Kredit miqdori	Fan o'tiladigan semestr
1.00		Majburiy fanlar	1080	36	
1.01	ITM1102	Ilmiy-tadqiqot metodologiyasi	120	4	1
1.02	MTD1104	Meliorativ tuproqshunoslik va dehqonchilik	120	4	1
1.03	MIU1104	Melioratsiyada ilmiy izlanishlar uslublari	120	4	1
1.04	MYR1108	Melioratsiya va yerlarni rekultivatsiyalash	240	8	1,2
1.05	GTQ1204	Gidromeliorativ tizimlarni tadqiq qilish	120	4	2
1.06	IMG1204	Irrigatsiya va melioratsiyada geoaxborot tizimlari	120	4	2
1.07	TOS1304	Tuproq-o'simlik-suv bog'liqligi	120	4	3
1.08	MFO1302	Maxsus fanlarni o'qitish metodikasi	120	4	3
2.00		Tanlov fanlar	420	14	
2.00		<i>Tanlov fanlar</i>	420	14	1,2,3
Kvalifikatsiya		Melioratsiya va sug'orma dehqonchilik muhandisi, pedagog-tadqiqotchi			
		Jami	1500	50	
3.00		Ilmiy faoliyat			
		Ilmiy-tadqiqot ishi va magistrlik dissertatsiyasini tayyorlash	960	32	1,2,3,4
		Ilmiy pedagogik ish va ilmiy seminar	240	8	1,2,3
		Ilmiy amaliyot (stajirovka)	900	30	2,4
		Jami	2100	70	
		HAMMASI	3600	120	

Bibliografik ma'lumotlar

UDK: 002:651.1/7

Guruh T 55

OKS 01.040.01

Tayanch so'zlar:

kasbiy faoliyat turi, kompetensiya, modul, ta'lim yo'nalishi, kasbiy faoliyat obyekti, kasbiy faoliyat sohasi, magistraturaning o'quv reja va o'quv dasturi (magistratura dasturi), profil, o'qib-o'rganish natijalari, o'quv sikli, irrigatsiya, melioratsiya, suv xo'jaligi, suv resurslari, sug'orma dehqonchilik, suv tejamkor sug'orish texnologiyalari, suv resurslarini boshqarish, samarali fodalanish, sug'orish tizimlari, yerlarni tekislash, sho'r yuvish, sizot suvlari, metodologiya, ilmiy boshqarish, axborot-kommunikativ tizimlar, zamonaviy tadqiqot metodlari, axborot va zamonaviy pedagogik texnologiyalar, modellar va modellash, fan ishchi dasturlari, zamonaviy o'lchov asboblari, ilmiy-tadqiqotlarni tashkil qilish, virtual elektron bilim manbalari, didaktika, nazariya.

Ishlab chiquvchilar, kelishilgan asosiy turdosh oliy ta'lim muassasalari hamda kadrlar iste'molchilari

ISHLAB CHIQILGAN:

"Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" Milliy tadqiqot universiteti

Rektor B.Mirzayev

202_ yil " " "

M.O'.

KELISHILDI:

**O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi
huzuridagi Oliy ta'limni rivojlantirish
tadqiqotlari markazi**

Direktor M.Boltabayev

2024-yil " " "

M.O'.

**O'zbekiston Respublikasi
Suv xo'jaligi vazirligi
Strategik rejalashtirish va metodologiya
bo'limi**

Boshliq X.Lapasov

2024-yil " " "

M.O'.

Guliston davlat universiteti

Rektor M.Xodjiyev

2024-yil " " "

M.O'.

**Irrigatsiya va suv muammolari ilmiy-
tadqiqot instituti**

Direktor A.Urazkeldiyev

2024-yil " " "

M.O'.

MCHJ "UzGIP"

Texnik direktor U.Abdulayev

2024-yil " " "

M.O'.

"O'zsuvqurilish"

Boshqaruv raisi R.Umarov

2024-yil " " "

M.O'.

Toshkent Davlat agrar universiteti

Birinchi prorektor S.Islamov

2024 yil " " "

M.O'.

